

CAPUT XII.

ULTIMAM DISPOSITIONEM AD HABITUalem GRATIAM
NON FIERI AB HABITU LATE PROBATOR.

1. *Prima assertio nostra.* — Nihilominus assero actum illum supernaturale, quo proxime disponitur peccator ad infusionem gratiæ habitualis, non procedere effective ab habituali gratia, seu (quod idem est) non elici a potentia mediante habitu infuso, sed mediante aliquo alio auxilio, seu adjuvante gratia. Hæc fuit communis sententia antiquorum Theologorum, Bonaventuræ in 4, dist. 17, 1 p. distinctionis, art. 2., quæst. 2, maxime ad 1; et ibi Durandus, quæst. 2, et in 2, d. 28, quæst. 5, dicit omnes in hoc convenire, quod præparatio ad gratiam non requirit aliquid donum habitualis. Idem Henricus, quodlib. 5, quæst. 23; idem sentit Paludanus in 4, d. 14, quæst. 3, concl. 2, quem vide; tenet ibidem Richardus, art. 6, quæst. 1; sumitur ex Scoto, quæst. 2, art. 2; Gabriel, quæstion. 2, art. 1. Docet expresse, et de mente S. Thomæ, Capreolus, ibi quæst. 2, art. 3, ad primum Henrici. Idem sentit Aegidius in 2, dist. 28, quæst. 1, artic. 1, et in d. 5, quæst. 2, art. 2, de Angelis se disponentibus ad primam justificationem idem dicit. Idem indicat in d. 28 Argent., art. 2, non tamen rem disputat, vel satis declarat. Utrumque vero præstat optime Abulens., in cap. 19 Matth., quæst. 181, in resolutione quæstionis, ad 4; Vega, lib. 6 in Trident., c. 28, 29 et 35; Corduba, lib. 1, quæst. 2, opin. 4, in solut. ad 3; et idem aperte docet Stapleton. in proleg. 1 ad lib. 5 de Justificat., § An vero, et § Notandum. Quid vero D. Thomas senserit in hoc puncto, in cap. sequenti inquiram, et late Mendoça, quodlib. 2 Scholast., in ult. dub., num. 13 et sequentibus.

2. *Assertio fundatur.* — Probatur hæc assertio ratione simul et auctoritate, præsertim Concilii Tridentini, et argumentor in hunc modum. Prima gratia habitualis seu charitatis habitus infunditur homini, quia est contritus, vel quia toto corde per dilectionem super omnia in Deum convertitur; ergo talis contritus vel dilectio non potest esse ab ipso habitu gratiæ vel charitatis tanquam a principio efficiente proxime seu elicente talem actum. Antecedens probatum est late in superioribus, dum ostensum est contritionem et dilectionem super omnia ita esse ultimam

dispositionem ad justitiam habitualis, ut sit vera causa illius; ergo in illo genere causæ non potest hæc propositio causalis negari: *Homini infunditur habitualis gratia, quia est contritus.* Consequentia vero probatur primo, quia, si contritus eliceretur ab habitu gratiæ, sequeretur manifeste hanc causalem esse veram: *Homini infunditur habitus gratia ut conteratur;* hoc autem repugnat priori propositioni causalí; ergo admitti non potest. Sequela probatur, quia si actus elicetur ab habitu, habitus est qui dat vires proximas et principales voluntati ad eliciendum talem actum; ergo infunditur talis habitus voluntati, ut per illum tales actus eliceret valeat, sicut datur animæ beatae lumen gloriæ, ut videre Deum possit, vel sicut datur homini visus ut videat. Ex quibus exemplis facile probatur minor; nam lumen gloriæ eo ipso quod datur animæ ut videre possit, non potest illi infundi quia videt; idemque est de visu corporeo; nam quia datur homini ut videre possit, non potest ei dari quia videt; et in universum nulla potentia fit in subjecto eo quod elicit actum ejus, solumque datur ut possit subjectum eum actum elicer; ergo, si habitus gratiæ infunditur ut homo elicit primum actum charitatis vel contritionis, fieri non potest ut homini infundatur habitus, quia ejus actum elicit. Quod optime declarat aliud exemplum de primo auxilio excitante, seu prima vocatione; illa enim datur homini ut convertatur, et non ideo datur quia convertitur, neque ipsa conversio, quæ est effectus vocationis, potest esse dispositio ex parte hominis ad ipsam vocationem; idem ergo esset de habitu gratiæ, si daretur homini ut principium quo possit converti seu convertatur; vel e contrario, si habitus datur homini ut convertatur, et nihilominus per conversionem disponitur ad habitum, eadem ratione poterit homo se disponere ad vocationem per conversionem, quæ ab illa procedit, quod omnino falsum esse ex dictis in lib. 3 constat.

3. *Confirmatio Sanctorum.* — Et confirmatur hæc doctrina ex modo argumentandi SS. Hieronymi, ad Ephes. 1; et Augustini, lib. 1 de Prædest. Sanctor., cap. 17; nam, ex eo quod Apostolus, in dicto loco ad Ephes. 1, ait: *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti,* inferunt non elegisse nos Deum quia eramus sancti, nimirum, quia illæ duæ causales non possunt simul in eundem actum convenire. Et eodem modo Concilium Arausicanum, canon. 25, ex eo quod Paulus de se dicit, 1 Corinth. 7: *Tanquam misericordiam consecutus a Domino, ut sim fidelis,* ponderat et colligit non esse misericordiam consecutum quia fidelis erat, sentiens illas duas causales repugnare eidem actioni, seu respectu ejusdem effectus. Sic ergo in præsenti, si homini habitus infunditur quia contritus est, non infunditur ut conteratur, vel e converso si infunditur peccatori habitus charitatis ut contritionem elicit, non ei infunditur quia contritus est. Et ratio est manifesta, quia particula *ut* denotat causam finalem, quæ in intentione est prior et in executione posterior, et solet esse effectus in genere causæ efficientis illius habitus, vel potentia quæ per talem finem datur; particula autem *quia* denotat causam priorem in ordine executionis, quæ sit aliquo modo medium seu principium respectu talis effectus, sive per modum dispositionis, sive per modum principii efficientis, vel physice, vel moraliter, sive impetrando, sive aliquo modo merendo; nullo autem ex his modis fieri potest ut medium sit effectus finis; si ergo contritus est medium ad obtainendum habitum gratiæ, non est finis propter quem gratia infunditur, et consequenter neque habitus gratiæ est principium quod ad eliciendam contritionem infunditur.

4. *Impugnatur Vazquez.* — Concilii Tridentini negativa auctoritas faret superiori conclusioni. — Hoc arguento convictus, P. Vazquez, dicta disputatione 211, cap. 5, num. 31, ausus est dicere gratiam habitualis distribui singulis, non quia contriti sunt, sed ut conterantur. Ad hoc enim (ait) eam dat Deus ut moveat arbitrium, non quia movit per contritionem arbitrium. Unde aperte negat illam causalem: Quia homo contritus est, ideo illi Deus gratiam infundit; ut possit aliam sustinere: Deus infundit peccatori habitum gratiæ, ut conteratur. Hæc vero responsio et doctrina imprimis non solum est contra omnes sectatores nostræ sententiæ, sed etiam contra omnes Thomistas, et reliquos qui primam sententiam sequuntur; omnes enim alii concedunt contritionem esse veram causam habitualis gratiæ, et consequenter admittunt, absolute loquendo, illam causalem propositionem: Quia homo conteritur, gratiam habitualis Deus illi infundit; neque alium Theologum qui hanc causalem negaverit inveni inter eos quos legere potui. Secundo, videtur illa doctrina minus consona Concilio Tridentino, ex quo negativam tantum auctoritatem sumere possumus. Negativam quidem, quia sœpe assignat principia per quæ movet Deus animam, ut se disponat ad gratiam, et nunquam indicat esse habitum ipsum gratiæ, sed alia gratiæ auxilia. Sic enim, sess. 6, cap. 5, docet initium justificationis in adultis sumi a vocatione, seu præveniente gratia, ut per excitantem atque adjuvantem gratiam ad justificationem suam disponantur. Et iterum, cap. 6: *Disponuntur ad ipsam justitiam, dum excitati divina gratia et adjuti,* etc. Ubi pondero loqui Concilium de justitia habituali; ad illam enim se homo disponit, non per illammet, sed per aliam gratiam excitantem et adjuvantem. Et ideo cap. 7 subjungit: *Hanc dispositionem justificatio ipsa consequitur,* de qua justificatione dicit esse renovationem, *per voluntariam susceptionem gratiæ et donorum,* utique habitualium, ut supra declaratum est. Et can. 4 duo tantum principia requirit ut homo se præparet, sicut oportet, ad gratiam justificationis, scilicet, prævenientem Spiritus Sancti inspirationem et ejus adjutorium, quod adjutorium, sicut et inspirationem a gratia justificationis, id est, habituali, distinguit. Concilium ergo quoties loquitur de gratia quæ homini datur ut se disponat, id est, ut conteratur et perfecte diligit, de alia gratia loquitur ab habituali distincta, et de hac nunquam talem causalem locutionem insinuat.

5. *Faret etiam positive.* — *Confirmatio.* — Quin potius etiam positive docet satis clare alteram causalem locutionem: Quia homo se ita disponit, ideo illi habitualis gratia infunditur. Primo, dum ait: *Hanc dispositionem justificatio ipsa consequitur;* justificatio autem per infusionem habitum fit, ut supra ex ex mente Concilii probatum est; ergo, si justificatio talem dispositionem consequitur, etiam infusio habitus eamdem sequitur dispositionem; ergo dispositio præcedit in executione ipsa, saltem ordine naturæ; ergo præcedit ut vera causa; ergo vere etiam prænunciatur Deus infundere habitus homini, quia est sufficienter dispositus, ac subinde quia est contritus. Secundo, id satis confirmat Concilium inferius in eodem cap. 7, dum, loquendo de habituali justitia, dicit: *Quam Spiritus Sanctus partitur singulis, prout ruit, et secundum propriam cuiusque dispositionem et cooperationem.* Hinc enim aperte colligit proximam rationem ob quam uniuscunusque major vel minor habitualis gratia quam alteri infunditur, esse propriam uniuscunusque

dispositionem; ergo, absolute loquendo, quia homo ita disponitur, ideo illi talis habitus infunditur. Tertio, idem confirmatur ex eodem Concilio, sess. 14, cap. 4, ubi docet contritionem necessariam fuisse omni tempore, sicut nunc etiam est extra sacramentum, ad impenetrandam a Deo justificationis gratiam, id est habitualem; ergo in genere impenetrantis causae verissime dicitur: Quia homo contritionem habet, a Deo gratiam habitualem impetrat; vel (quod perinde est), ideo Deus illi gratiam suam tribuit. Non potest ergo, juxta Concilium, haec causalitatis locutio negari.

6. *Vazquez effugium.* — Dictus vero auctor, ut sue sententiae consulat, aliam excogitavit Conciliū interpretationem. Contendit enim Concilium, in omnibus dictis locis, nunquam loqui de contritione perfecta, nec de ultima dispositione quae extra sacramentum sit vera causa habitualis gratiae. Sed quam aliter hoc se habeat, pluribus est in superioribus ostensum. Et profecto, si res ipsa, de qua Concilium in dictis locis loquitur, attente consideretur, planum videtur, non minus in justificatione extra sacramentum quam intra illud, locum habere. Nam quod ait, contritionem fuisse omni tempore necessariam ad impenetrandam veniam peccatorum, de sola contritione perfecta est in rigore verum, et ante tempus legis gratiae, et nunc etiam in justificatione quae fit extra sacramentum. Item in eadem justificatione extra sacramentum contingit unum resurgentem a peccato majorem gratiam recipere quam alium, quod etiam in lege naturae vel scripta accidebat; in illis ergo etiam locum habet quod Concilium dicit, unumquemque recipere gratiam secundum propriam uniuscujusque dispositionem et cooperationem. Nulla enim alia causa proxima illius varietatis reddi potest; et doctrina Concilii, cum generalis sit, illam etiam gratiae distributionem comprehendit. Idemque argumentum ex eo sumitur, quod in duabus peccatoribus poenitentiam agentibus ante sacramentum susceptum, vel etiam antequam instituerentur sacramenta, in uno sequitur gratia, et non in alio; ergo etiam in illo qui perfectam contritionem habet verum est illud: *Hanc dispositionem justificatio ipsa consequitur*, utique et non minorem. In omni ergo justificatione, etiam sine reali susceptione sacramenti facta, verum est hominem justificari per habitus, quia se ad illorum receptionem sufficienter dispositus.

7. *Primus aliorum effugiendi modus.* —

Quapropter reliqui auctores primae sententiae cum negare non possint veram causalitatem contritionis perfectae vel primi actus dilectionis circa justificationem hominis, non audent negare locutionem illam causalem per quam eadem causalitas explicatur, scilicet: Quia homo conteritur, ideo justificatur; hanc vero causalitatem contritionis in justitiam cum alia causalitate effectiva ipsius justitiae in primum actum contritionis, seu perfectae conversionis peccatoris, conciliare contendunt. Hoc tamen variis modis et pluribus advinventis distinctionibus factum est. Primo enim quidam distinguunt inter remissionem peccatorum et gratiam habitualem, dicuntque contritionem effici ab habituali gratia, ac propterea non infundi gratiam, quia homo conteritur, sed ut conteratur; nihilominus tamen homini remitti peccatum quia conteritur, et ex hac parte, scilicet, quoad remissionem peccatorum, justificationem consequi contritionem, et nullo modo antecedere illam, etiam ordine naturae; atque ita contritionem non esse causam dispositivam, et effectum, respectu ejusdem justificationis secundum idem, sed secundum diversa; et ita sine inconveniente veras esse illas duas causales: Quia homo conteritur, justificatur, utique quoad remissionem peccatorum; et: Justitiam recipit ut conteratur, utique quoad gratiae habitualis infusionem.

8. *Falsitatis arguitur.* — Sed responsio supponit falsam doctrinam, quia jam a nobis ostensum est necessariam esse aliquam dispositionem ultimam in justificatione, quae fit etiam extra sacramentum, illamque esse veram causam dispositivam, non solum remissionis peccatorum, sed etiam positivae renovationis, quae in justificatione fit per infusionem gratiae et donorum. Secundo, non minus repugnat Concilio; nam, cum dicit justitiam distribui singulis secundum propriam uniuscujusque dispositionem et cooperationem, non intelligit de justitia quoad remissionem peccatorum, sed quoad gratiae habitualis infusionem. Nam remissio peccatorum, saltem quoad culpas mortales, integra fit per quamcumque dispositionem, et cooperationem quae perfectionem contritionis attingat, et ita distributione illa, quae fit secundum propriam uniuscujusque dispositionem, non ita cernitur in remissione peccatorum, sicut in infusione illius justitiae quae in nobis recipitur, et est unica causa formalis, ut Concilium expresso loquitur; ergo illa causalitas dispositionis,

etiam respectu habitualis gratiae, admittenda est. Quod satis etiam expresse docuit idem Concilium in principio ejusdem cap. 7, ubi cu[m] dixisset: *Hanc dispositionem justificatio ipsa consequitur*, statim declarat quae sit illa justificatio, dicens: *Quae non est sola peccatorum remissio, sed et sanctificatio et renovatio*; ergo quoad utramque partem consequitur dictam dispositionem.

9. *Ad hominem evidens ratio.* — *Efficax est etiam hoc in nostra sententia argumentum.* —

Confirmatur primo. — *Altera confirmatio.* —

Denique ratione idem ostenditur, quia repugnat gratiam infundi sine respectu ad praeviam dispositionem recipientis, et non etiam remitti peccatum sine tali respectu. Quod quidem ad hominem evidentissimum est, in eorum sententia qui putant remissionem peccati formalissime nihil aliud esse quam infusionem gratiae habitualis, adeo ut etiam de potentia absoluta ab illa separari non possit; nam inde infertur evidenter in nullo signo naturae posse esse priorem infusionem gratiae habitualis remissione peccati; ergo, si gratiae infusionem omnino praecedit ordine naturae ultimam dispositionem peccatoris, profecto etiam remissio peccatorum eodem modo illam praecedit, ac subinde si gratia infunditur sine respectu ad praeviam dispositionem, etiam peccatum remittitur sine respectu, quod absurdissimum est, et divinis Scripturis supra inductis plane contrarium. Quod argumentum etiam in nostra sententia ac simpliciter efficax est. Nam, licet remissio peccati sit aliquo modo distincta ab infusione gratiae, nihilominus est illi intime et connaturaliter conjuncta, et ab ea ex natura rei inseparabilis. Qui autem dat formam sine ulla praevia dispositione subjecti, etiam dat omnia consequentia ad formam sine respectu ad talem dispositionem, quia naturalis consecutio hoc postulat. Et hac ratione (ut jam dicam), si Deus infundit gratiam sine respectu ad dispositionem praeviam recipientis, etiam infundit charitatem et alias virtutes infusas sine tali respectu, et e converso; ergo idem est de remissione peccati, quae non minus conjuncta est cum gratia quam virtutes infusae. Et confirmatur haec ratio, quia habitualis gratia est causa formalis expellens peccatum; sed effectus formalis est prior natura quam operatio quae ab eadem forma effective procedit, quia prius est rem esse plene constitutam, et a contraria expeditam, quam operari; ergo, si gratia est simpliciter et in omni genere prior

quam operatio, etiam remissio peccati est prior. Confirmatur secundo, quia alias peccator mereretur de condigno per contritionem remissionem peccati, quod dici non potest, ut nun[ca] suppono ex dicendis l. 12. Sequelam probo, quia, juxta illam sententiam, gratia habitualis omnino praecedit tam remissionem peccati quam contritionem, quia haec non est dispositio prævia ad illam, ut supponitur; ergo peccator, jam gratia informatus elicendo contritionem, obtinet remissionem peccati; ergo obtinet illam ex proprio merito, quia omnes conditiones ad tale meritum necessariae in tali opere inveniuntur, ut ex dicendis in libro 12 constabit.

10. *Reservt Lorca fugam istam secundam.*

Satis rejicitur. — Alia responsio fundatur in altera distinctione de gratia secundum genericam, vel secundum specificam rationem gratiae; qua distinctione posita, dicitur actum contritionis vel dilectionis super omnia procedere a gratia secundum generalem rationem gratiae, disponere vero ad illam secundum propriam, et specificam rationem gratiae sanctificantis, et remittentis peccatum, ac proinde sub priori ratione gratiam infundi sine respectu ad praeviam dispositionem, sed prius infundi ut homo conteratur et se convertat; sub posteriori autem ratione homini infundi gratiam et remitti peccatum, quia se perfecte convertit in Deum. Sed est vana responsio et inutilis, vel chimerica distinctio, tum quia inter gradum genericum et specificum formae nullus est ordo naturae et realis causalitatis, sed ordo tantum rationis, quia in re non distinguuntur, sed ratione tantum; tum etiam quia forma non operatur priusquam insit subiecto, et illud physice informet secundum totam rationem suam, tam genericam quam specificam, quia cum in re sint omnino idem, non prius informat secundum unam rationem quam secundum aliam; ergo, si gratia, ut gratia, infunditur sine praevia dispositione, non prius elicit contritionem quam subiectum informet, etiam ut talis gratia est; ergo, etiam ut est talis, infundetur sine respectu ad praeviam dispositionem, et potius ut illam eliciat tanquam dispositionem omnino consequentem, quam quia illam supponat ut antecedentem; tum denique quia, sicut habitualis gratia distinguitur secundum rationem genericam et specificam, ita actus contritionis vel dilectionis distingui potest secundum rationem generalem actus gratuiti et infusi, et

specificam rationem actus poenitentiae vel charitatis; at vero talis actus non elicitor prius natura secundum rationem genericam quam secundum specificam; ergo nec potest prius natura elici a gratia secundum genericam rationem quam secundum specificam, quia actus dilectionis, verbi gratia, ut talis est, non elicitor ab habitu secundum generalem rationem virtutis vel gratiæ, sed a propria virtute, secundum rationem specificam ejus. Est ergo omnino ficta illa distinctio, nec potest in præsenti utiliter applicari, nam quæ est proportio actus ad habitum secundum genericam rationem, eadem est secundum specificam. Unde, licet fingatur actum prius elici a gratia secundum genericam rationem, ut sic non poterit disponere ad specificam rationem gratiæ, quia ad hoc necessaria est contritio vel dilectio secundum propriam suam rationem specificam, secundum quam elici non potest a gratia tantum secundum genericam spectata. Præterquam quod omnia supra dicta de necessitate dispositionis ultimæ ad infusionem habitualis gratiæ, absolute probant illam esse necessariam ad infusionem talis formæ, ut physice fit, secundum omnem rationem ejus, tam specificam quam genericam in illa inclusam.

41. *Tertius modus evadendi.* — *Illationes in adversarios.* — Tertia responsio alia distinctione utitur. Distinguit enim inter infusionem gratiæ, ut est a Deo agente, et receptionem ejus, ut se tenet ex parte potentiae; nam, licet in re non distinguantur, constituuntur nihilominus, et distinguuntur formaliter per habitudinem ad res diversas, agens, scilicet, et passum, quod satis esse censem qui sic respondent, ut ex parte passi actus sit dispositio ad receptionem habitus, ac subinde prior illo et non posterior, quia, ut sic, non consideratur ut manans ab agente, sed solum ut præparans passum ad receptionem habitus, ideoque, ut sic, considerari non debet ut habens ordinem cum agente, vel principio agendi, sed præcise ut disponens passum. At vero ex parte agentis dicunt priorem esse infusionem habitus, et ita posse habitum esse principium actus, tanquam priorem ex parte agentis. Unde necesse est ut consequenter fateantur actum, qui est ultima dispositio ad gratiam, procedere ab illa, ut infusa. Deinde subjungunt actum ultimæ dispositionis procedere a gratia ut infusa, non vero ut jam recepta, quia procedit ab illa, ut se tenet ex parte Dei infundentis et cum illa

efficientis suam operationem. Unde ulterius consequitur actum contritionis vel dilectionis perfectæ non esse ultimam dispositionem ad infusionem gratiæ, quia gratia, ut infusa, est principium ejus, et nihilominus ex parte passi eumdem actum esse ultimam dispositionem ad receptionem gratiæ, quia in hoc nulla est repugnantia, cum talis actus non procedat a gratia, ut recepta in anima, sed potius ipsam ad receptionem gratiæ præparet. Tandem inde concluditur, respectu gratiæ ut infusa, veram esse illam causalitem: *Gratia infunditur ut homo conteratur;* illam vero falsam: *Gratia infunditur homini quia est contritus;* respectu gratiæ ut receptæ, e contrario, verum esse in homine recipi gratiam, quia est contritus; illud vero falsum, hominem recipere gratiam, ut conteratur. Et hoc modo evitari putant repugnantiam que inter illas causalitates invenitur, et nihilominus salvare causalitatem effectivam habitus gratiæ in illum primum actum, et causalitatem dispositivam ejusdem actus respectu ejusdem gratiæ, secundum diversas rationes consideratae. Hæc responsio magna ex parte sumi potest ex Vazquez, disput. 211, cap. 3 et 4; non tamen in illa omnia distinete proponit vel admittit, neque permittit ut fiat comparatio inter infusionem quæ se tenet ex parte agentis, et receptionem quæ se tenet ex parte passi, quod solum videtur ad enervanda argumenta præcavisse, alias enim nulla est ratio cur illa comparatio sit omnino prætermittenda, cum ab illa fere cætera pendeant. Unde nos potius supponimus, ad intelligendum ordinem naturæ inter actionem, ut actio est, et principium ejus, necessarium esse considerare respectum ex parte passi, quia si actio talis est ut fiat per educationem ex potentia passi, etiam, ut actio est, requirit dispositionem ex parte passi, et ideo necessario est considerandum an illa actio, etiam ut actio, possit esse prior tali dispositione, et an terminus actionis possit esse principium talis dispositionis.

42. *Refellitur.* — Dico ergo prædictam responsionem non magis satisfacere aut posse subsistere quam præcedentes. Primo, quia falsum est gratiam prius natura a Deo infundi quam ab anima recipiatur, quia, ut supra ostensum est, gratia non infunditur nisi per actionem educitivam ejus de potentia anime, nec una actione fit et alia unitur, sed eadem, quia non prius habet esse in se quam in subjecto, quia non est forma subsistens, sed

inexistens; ergo non prius natura infunditur a Deo quam ab anima recipiatur, quia gratia non recipitur in anima, nisi per unionem seu inhærentiam ad ipsam, quæ ipsa infusione fit, ut ostensum est. Et confirmatur, nam infusion et receptione comparantur sicut actio et passio tendentes ad eumdem terminum gratiæ; actio vero et passio in re non distinguuntur, sed sola ratione; et ideo non potest inter eas vera causalitas realis intercedere, et consequenter nec verus ordo naturæ inter eas posset considerari. Quamvis ergo secundum ordinem rationis comparari possint, et actio dici possit ratione prior, quia omnis mutatio ab agente inchoatur ad quod actio dicit respectum, nihilominus in re non habent naturæ ordinem, sed sunt omnino simul, quia non potest gratia infundi quin alicui subjecto infundatur, et hoc est in illo recipi.

43. *Falsitas secundæ illationis.* — Hinc secundo evidenter falsum est actum primæ dilectionis seu contritionis procedere a gratia, ut infusa, et non ut recepta, tum quia prius est formam esse quam operari; ergo, si formæ esse sit inesse, necesse est ut prius insit quam operetur; ergo prius etiam debet esse recepta quam eliciens actum; tum etiam quia ille actus non est prius natura a gratia quam a voluntate, sed omnino simul actus est ab utraque, tanquam ab uno adæquato principio proximo, quia talis actus est essentialiter vitalis, et simul liber ac supernaturalis; voluntas autem prius natura debet recipere habitum gratiæ quam per illum operari; ergo etiam gratia prius debet in voluntate recipi quam actum ejus efficere. Probatur consequentia, quia gratia non operatur ut forma per se separata, sed ut forma per quam operatur voluntas; ergo necesse est ut prius natura informet voluntatem quam efficiat actum ejus. Quod ita etiam explicatur, quia habitus prius natura constituit potentiam in actu primo ad agendum, quam actum secundum ejus eliciat, et ideo habitus non per se operatur, sed potentia operatur per illum, et utitur illo, et quasi illum applicat libere ad operandum; ergo necessarium est habitum prius natura recipi in potentia, ut possit esse principium efficiens actum ejus.

44. *Falsitas tertiae illationis ostenditur.* — Hinc tertio falsum omnino est contritionem vel dilectionem esse ultimam dispositionem ad receptionem gratiæ, non vero ad infusionem. Primo, quia cum illa duo in re